



Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep

0032 OSLO

Tilbakemelding vedr. landingsmønsteret i torskefiskeriene

Det vises til brev av 24. juni 2011 fra Fiskeri- og kystdepartementet vedrørende tilbakemelding på spørsmål relatert til landingsmønsteret i torskefiskeriene med frist for tilbakemelding innen 10. september 2011.

Finnmark fylkeskommunes høringsvar baserer seg i hovedsak på "Fiskeri- og havbruksstrategier for Finnmark 2011-2014"¹ (Fiskeri- og havbruksstrategiene). Videre har Finnmark fylkeskommune diskutert samtlige spørsmål med Innovasjon Norge Finnmark og Fiskeridirektoratet region Finnmark.

Innledningsvis vises det til Fiskeri- og havbruksstrategiene samt fylkestingets vedtak i denne forbindelse. I det følgende besvares spørsmålene punktvis.

Fiskeri- og havbruksstrategier for Finnmark 2011-2014

Sjømatnæringa har vært og er en viktig bærebjelke for verdiskaping, sysselsetting og bosetting i Finnmark. Finnmark fylkesting har følgelig vedtatt at det er et prioritert mål at fiskeri- og havbruksnæringa fortsatt skal bidra til vekst og utvikling for næringsliv og lokalsamfunn.

Fiskeri- og havbruksstrategiene har kvalitet og verdiskaping i fokus. Hovedmålet for utviklinga av sjømatnæringa i Finnmark er som følger:

"Basert på fylkets fortrinn skal kvalitetsprodukter fra Finnmark bli best i markedet"

Kvalitetsprodukter er et relativt begrep, men med utgangspunkt i fiskeri- og havbruksstrategiene henvises det først og fremst til leveranser av ferskt råstoff av best mulig kvalitet. I forhold til den tradisjonelle fiskerinæringa er følgende mål fastsatt:

"Å øke verdiskapingen i fiskerinæringen ved bedre å utnytte nærhetsfortrinnet til ressursene."

Med bakgrunn i fiskeri- og havbruksnæringen har Finnmark de beste forutsetninger for økt verdiskaping på grunnlag av våre naturlige fortrinn. Et stadig mer krevende og betalingsvillig marked etterspør i større grad kvalitetsprodukter. Kvalitet forutsetter samtidig at sjømaten er

¹ "Fiskeri- og havbruksstrategier for Finnmark 2011-2013" ble vedtatt i Finnmark fylkesting 8. desember 2010, og er fylkets første politiske dokument som gir helhetlige strategier for fremtidig utvikling av fiskeri- og havbruksnæringa. (<http://www.ffi.no/docs/952f2a0d-d398-4f1d-8930-6c8758da2f5b.pdf>)

produsert på en miljømessig og bærekraftig måte. Fylkestinget understreker viktigheten av å ha fokus på god og offensiv markedskommunikasjon samt sikre stabile leveranser av ferske sjømatprodukter.

Kontinuerlig nærvær i markedet er en forutsetning for å kunne høste av mulighetene som ligger i produksjon av fersk fisk. For å kunne utnytte vårt fortrinn ved tilgang på fersk råstoff, avhenger dette av jevnlige leveranser gjennom hele året. For Finnmark blir det derfor avgjørende å opprettholde en variert kystflåte og tilrettelegge for fremmedfiskere. Det vil også være viktig at fylkeskommunen fremstår som pådriver for tiltak, for å sikre jevnere leveranser av kvalitetsprodukter av fisk og kongekrabbe gjennom hele året. Blant annet gjennom å være pådriver for at leveringsforpliktelsene til Finnmark overholdes.

Landingsmønsteret for torskefiskeriene er svært relevant i forhold til å sikre sysselsetting, bosetting og økt verdiskaping i Finnmark. Med bakgrunn i strategidokumentet har fylkestinget vedtatt følgende strategier som relaterer seg til utfordringen med ujevne leveranser av fisk gjennom året samt de spørsmål/problemstillinger som rettes i denne sammenheng.

- *Sikre bedre utnyttelse av tilgjengelige kvoter*
- *Være pådriver for at ordningen med bifangstkvoter på høsten opprettholdes, og som i sin helhet reserveres ferske leveranser*
- *Utøve politisk påvirkning på nasjonale myndigheter for at leveringsforpliktelsene til Finnmark holdes.*
- *Utøve politisk påvirkning på nasjonale myndigheter for at leveringsforpliktelsene til Finnmark holdes.*
- *Arbeide for at kvotesystemet endres for havfiskeflåten, slik at leveranser av fersk fisk -ikke frosset – favoriseres gjennom høyere kvote, både fra fisketrålere, kombitrålere og autolinebåter innenfor fastsatte gruppekvoter*
- *Opprettholde en variert kystflåte*

Tilbakemelding vedrørende spørsmål

1. Hva er hovedårsaken til dagens landingsmønster i torskesektoren?

Hovedårsaken til dagens landingsmønster er naturgitte forhold og sesongvariasjoner mellom de ulike hvitfiskartenes grad av tilgjengelighet gjennom året. Tilgjengeligheten er størst i første halvår, og dette gjør det mest driftsøkonomisk lønnsomt for fiskeflåten å intensivere fisket i denne perioden.

2. For hvilke fartøygrupper/-størrelser er dette et eventuelt et problem?

Dette ansees ikke som et spesielt problem for fiskeflåten, da den i stor grad har tilpasset seg fiskens tilgjengelighet og vandringsmønster. Problemet med landingsmønster knyttes i hovedsak til produksjons- og omsetningsledd, med sine krav til størst mulig kontinuitet i produksjon, sysselsetting og markedstilgang.

3. *For hvilke foredlingsbedrifter/geografiske områder er dette et eventuelt problem?*

Dagens landingsmønster skaper størst utfordringer for filetindustrien, men også for annen fiskeindustri som er basert på råstoff fra torskefiskeriene med tanke på sysselsetting og markedsarbeid. Geografisk kan en si at problemet øker jo lengre nord og øst i landet en kommer, og problemet ansees størst i Øst-Finnmark.

4. *Er dagens kvoteår med start 1. januar en medvirkende årsak til problemet, og hvorfor er det eventuelt slik?*

Det er først og fremst driftsøkonomisk lønnsomt å fiske opp fartøyskvotene i løpet av første halvår når torsken er lettest tilgjengelig. Samtidig minimerer dette risikoen for ikke å få fisket opp fartøyskvoten innen kvoteårets slutt, ettersom fisken er mindre tilgjengelig og fisket mer væravhengig utover høsten.

Torsken har vanligvis en bedre pris på høsten (utenom hovedsesongen) sammenlignet med første halvår. Denne merprisen kompenserer imidlertid i liten grad for høyere driftskostnader. Fiskerne sikrer seg dermed ved å ta opp fartøyskvoten raskest mulig. Eventuelle bifangstkvoter i høstsesongen oppleves, spesielt i deler av fjord- og kystflåten, som relativt uinteressante fordi lønnsomheten gjerne blir for lav. Dagens kvoteår med start 1. januar er derfor en medvirkende årsak til problemet.

5. *Vil noen av disse eventuelle problemene løses ved å flytte starten på kvoteåret til 1. mai eller 1. september?*

Som man kan se av figurene for landingsmønstrene i Nordland, Troms og Finnmark i figur 7 i høringsnotatet har fangstmønsteret vært relativt konstant, med en markant topp i første halvår. Landingsmønsteret vil trolig følge samme tendens uavhengig av når kvoteåret starter, men effekten av en senere start på kvoteåret vil bidra til en viss utjevning av landingene. Spesielt de litt større kystfiskefartøyene vil sannsynligvis lande mer av kvotene utenom dagens hovedsesong. For Finnmark vil kvotestart 1. september gi størst effekt.

6. *Hvordan vil et kvoteår med start 1. mai eller 1. september påvirke/endre fangstmønster og fordeling av fangst mellom ulike reguleringsgrupper, ulike størrelsesgrupper og fartøy fra ulike deler av kysten?*

Et kvoteår med start 1. mai vil trolig slå uheldig ut for de minste fartøyene da dette bidrar til å redusere overreguleringen for denne størrelsesgruppen. Et kvoteår med start 1. september vil generelt bidra til økt aktivitet og større landinger i høstsesongen. Størst effekt vil dette eventuelt ha for den nord-norske kystflåten over 11 meter.

7. *Hvordan vil kvoteår med start 1. mai eller 1. september påvirke/endre leveringsmønster og fordeling av leveringer geografisk?*

Dagens landingsmønster vil trolig også i fremtiden avhenge av tilgjengelighet uavhengig av virkemidler og incentiver, men det vil kunne bidra til å flate ut fangstkurven noe, jf. figur 7 i høringsnotatet, ved at det bidrar til at det landes mer fisk utover høstsesongen. Geografisk vil dette trolig gjelde fra Vesterålen og nordover, og med størst effekt for Finnmark.

En senere kvotestart vil sannsynligvis medføre at flere vil utnytte fartøykvotene jevnere utover året. Dette vil også kunne bidra til et redusert behov for overregulering og mindre bruk av bifangstkvoter, samtidig som restkvoten kan tas når tilgjengeligheten er størst.

8. Vil en endring av kvoteåret endre fangst-/leveringsmønsteret over året?

Ja, det vil trolig bidra til en jevnere levering av torskeråstoff ved at kvoteåret begynner 1.mai eller 1. september. For Finnmark vil endring av kvoteårets start 1. september bidra mest, men generelt ha en positiv effekt med hensyn til å styrke markedsarbeidet og markedsposisjon i forhold til økt stabilitet og kontinuitet.

9. Vil det å flytte kvoteåret til start 1. mai eller 1. september påvirke/endre anvendelsen av råstoffet mellom fersk, frosset, saltet og tørket m.v?

Dette vil trolig bidra til andelen anvendelse av fersk råstoff øker vår og høst på bekostning av frossen anvendelse av råstoffet, jf. regjeringens ferskfiskstrategi. På samme måte vil dette kunne gi en viss utflating over året med hensyn til økt anvendelse av råstoff til salting. Jevnere leveranser gir også markedsleddet anledning til å arbeide med flere produkter over året.

10. Hvilke konsekvenser vil det å flytte kvoteåret til start 1. mai eller 1. september få for det tradisjonelle skreifisket?

Effektene på det tradisjonelle skreifisket vil etter vår vurdering bli minimale. Dette både fordi tilgjengelighet fortsatt vil være det viktigste kriterium for når fisket pågår, og en tradisjonell anvendelse som hending er basert på skreifisket.

11. Vil det å flytte kvoteåret endre bearbeidingsgraden i Norge?

Ja. Ved å utsette kvoteårets start er det muligheter for å produsere over lengere perioder, samt åpne for nye produkt- og markedsmuligheter.

Gitt at endring av kvoteårets start etter all sannsynlighet vil bidra til å jevne ut råstoffleveransene, åpner dette for lengre produksjonsperioder, økt leveringsdyktighet i markedet samt nye produkt- og markedsmuligheter. Samlet sett vil dette mest sannsynlig øke bearbeidingsgraden.

12. Vil det å flytte kvoteåret til start 1. mai eller 1. september kunne medføre endret beskatningstrykk på kysttorsk eller andre arter enn torsk/hyse/sei og eventuelt på hvilken måte?

Vårtorskefisket er til dels basert på kysttorsk, noe høstfisket ikke er. En utflating av vårfisket til fordel for høsten vil derfor kunnet redusere beskatningstrykket på kysttorsken. For de øvrige artene vil nok beskatningstrykket ikke endres i vesentlig grad.

13. Kan eventuelle problemer med kvoteår som starter 1. januar løses med kvotefleksibilitet mellom kvoteårene?

Kvotefleksibilitet mellom kvoteåret ansees ikke å være en god løsning, med hensyn til utjevning av landingene. Avhengig av hvordan ordningen legges opp, kan det tenkes at dette får motsatt effekt ved at fisket forskyves fra høsten til over årsskiftet.

14. For hvilke fartøygrupper er det mest aktuelt med kvotefleksibilitet/kvotebank?

Etter vår oppfatning er det ingen fartøygrupper som peker seg ut i denne sammenhengen.

15. Bør en kvotebank bare være åpen for at ufisket kvantum kan fiskes påfølgende år, og bør det være en første eller siste uttaksdato påfølgende år?

Ja, dersom det etableres ordning med kvotebank bør det helt klart være begrensninger med hensyn til uttak for å unngå at landingene forskyves fra høsten og til over årsskiftet.

16. Hvilke fordeler og ulemper er knyttet til en kvotebank?

Fordelene ved innføring av kvotebank er at det vil kunne bidra til økt sikkerhet i flåteleddet med hensyn til full utnyttelse av fartøykvotene samt økt forutsigbarhet i forhold til driftsplanlegging. Dette kan også bidra til å gi landindustrien et sterkere incitament for å inngå leveringsavtaler med fiskere med tanke på å sikre økt råstofftilgang og driftsstabilitet.

Ulempene knyttet til kvotebank er at en ser også for seg at bifangst- og refordelingsordninger vil kunne falle bort. Med tanke på administrative utfordringer er det grunn til å tro at disse vil være større ved en slik ordning sammenlignet med endring av kvoteårets start.

17. Hva vurderes å veie tyngst samlet sett ved en endring i kvoteåret, fordelene eller ulempene? Er det alternativer som er bedre, inkludert ingen endringer fra dagens modell?

Finnmark fylkeskommune ser verdien av jevnere tilførsel av råstoff året gjennom. Etter vår oppfatning vil helt klart fordelene veie tyngst med hensyn til endring av kvoteåret.

Av de alternativer som her er skissert vil Finnmark være best tjent med endring av kvoteåret, og/eller økte bifangstkvoter som i sin helhet reserveres til ferske leveranser på høsten, jf. våre Fiskeri- og havbruksstrategier.

18. I hvor stor grad har ordningen med bifangst bidratt til et jevnere landingsmønster?

For Finnmark sitt vedkommende, og spesielt Øst-Finnmark, har bifangstordningen bidratt til jevnere landingsmønster samt bidratt positivt for foredlingsindustrien med hensyn til drift og sysselsetting.

19. Bør bifangstordningen videreføres, og i så fall i hvilken form?

Ja, så langt som framtid ikke kvoteåret endres bør bifangstordningen helt klart videreføres. Bifangstordningen fungerer i dag som en råstoffbuffer i høstsesongen og kan gjerne videreføres i dagens form.


20. Kan periodisering sammen med kvotefleks over året være en løsning?

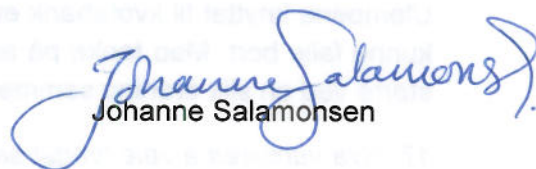
Finnmark fylkeskommune ser ikke på periodisering som et alternativ. Dette har vært forsøkt tidligere og alle erfaringer tilsier at fiskerne oppfatter dette som et tvangsmiddel, ettersom de ikke selv står fritt i å tilpasse sitt eget driftsopplegg.

21. Hvordan har/vil strukturering virke(t) inn på landingsmønsteret?

Så langt har ikke strukturordningene virket vesentlig inn på landingsmønsteret. Om eventuell framtidig strukturering får som effekt at enkeltfartøyer "tvinges" til et høstfiske for å kunne ta sin kvote, kan det sannsynligvis bety større aktivitet i høstsesongen.

Vadsø 9. september 2011


Tore Gundersen
Utviklingssjef


Johanne Salamonsen

Vedlegg: Fiskeri og havbruksstrategier for Finnmark 2011-2013 – *Et hav av kvalitet*